Рік III. Львів, 30. червня 1929. Porto zapłacone ryczałtem. Ч. 27

ПРАВДА

Виходить що тижня.
Адреса Редакції і Адм.
„ПРАВДА"
Львів, вул. Кльоновича ч. 8. II. пов.
Телефон 4—48.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю: Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 зол. 50 сот. Місячно 1 зол.
За кордоном: Річно 2 амер. доляри або їх рівновартість.
Поодиноке число коштує 20 сот.

Ювилей Преосвященого Кир Григорія Хомишина

У 25-ліття епископської праці.

В місяці червні с. р. минає 25 літ, як на Епископськім престолі в Станиславові засів Преосвящений Кир Григорій Хомишин.

Чверть століття перевів Достойний Князь Церкви на Владичім Престолі, жертвуючи найкращі Свої літа, найкращі пориви душі, весь труд Свойого життя для найвисшого Добра повіреного Йому Христового стада.

Як досвідчений і дбайливий Вожд у Христовім війську найбільше старань доложив і докладає, щоби й підчинені Йому старшини-священики були світлим примíром всіх християнських чеснот для повірених їх проводови воїнів Христових — вірних.

Як у своїй службі Христу не оглядався Преосвящений Владика на ніякі земські згляди: достатки, вигоду, людську славу, підхлібства, напасти — так і від своїх священиків рішучо вимагав і вимагає, щоби повні самовідречення вели Христову паству до щастя вічного.

„Не можна двом панам служити".— Отсі Євангельські слова є кличем цілого життя Достойного Ювилята. Під звуком їх переводить Преосвящений Владика всі дні ревної праці у Христовім винограді. Звенять вони безнастанно у всіх Його місійних проповідях для народу, в поученнях для священиків, в Архипастирських посланнях.

Не може називатися правдивим Християнином той, що не живе християнським життям, що не шанує й не слухає Христової Церкви, що в приязнь заходить із явними чи скритими ворогами Христа, що серце своє віддав мамоні. Нема компромісу — злагоди між Добром і злом.

Отсе засада, від якої ні на однісінький крок не відступив Преосвящений Владика Григорій за весь час володіння Своєю дієцезією.

Отся черта твердого як ґраніт характеру Владики разила в очі деяких людий. Вони надихані духом новітного поганства, байдужности до релігії й легковаження св. Католицької Церкви не в силі були поняти того, що „нема компромісу між Добром і злом".

Беручи до себе напімнення й перестороги Владики, стали по ріжних часописях накидатися з обидами на особу Князя Церкви та на Його працю. Загорілість недругів Владики довела до смішної крайности, коли деякі світські люди в обидливих ґазетних статтях стали мішатися навіть до чисто церковних справ, на яких зовсім не розумілися й не мали ніякого права до того.

Осмішившися своїми невдачними виступами, замовкли. Нині, в 25-літний Архипастирський Ювилей Кир Григорія неоден із колишніх Його недругів клонить голову з пошаною перед Його заслугами.

ПРЕОСВЯЩЕНИЙ ГРИГОРІЙ
Епископ Станиславівський.

Уродився 24. марта 1867 р. в Гадинківцях (повіт Гусятин). До шкіл ходив у Тернополі, де й здав гімн. матуру. Теольогічні студії відбув у львівськім університеті. Рукоположений на священика 18. листопада 1893 р. Дня 9. грудня тогож року став катедральним сотрудником у Станиславові. Докторат осягнув у віденськім „Августінеум" і від 8. марта 1899 знов сповняв обовязки сотрудника у Станиславові до 1901 р. Дня 1. грудня тогож року обняв завідательство в Коломиї. В р. 1902 став ректором духовної семинарії у Львові. Дня 16-го квітня 1904 іменований станиславівським Епископом, рукоположений дня 19. червня 1904, в третю неділю по Сошествію св. Духа й тогож дня інтронізований.

Його заслуга се, що в Станиславівській дієцезії так гарно розвивається й так обильні овочі для людських душ, для морального добра всього українського народу приносить гарячо поручуване Владикою богопочитання Пречистої Діви та Христового Серця.

Кілько ласк, кілько добра морального, вічного й дочасного спливає нині на ті християнські родини, що послушні розпорядженням Преосвященого Кир Григорія проголосили Христа своїм Царем.

Великою також заслугою Преосвященого Владики є вміла й добра господарка церковними добрами дієцезії, з яких частиною поля наділив дяків, поправляючи тим значно їх дотеперішне лихе фінансове положення.

В якій мірі заслужився Достойний Ювилят для духового відродження своїх вірних, уряджуючи під своїм проводом так численні місії, дбаючи за добре виховання духовенства, опікуючися монастирями, засновуючи діточі захоронки, будуючи церкви й інші трівкі установи, підпомагаючи наші народні установи та католицькі видавництва — се викаже вповні колись історія нашої Церкви і нашого народу.

З приводу ювилею.

До Їх Преосвященства Ексцеленції Кир Григорія Хомишина, Епископа в Станиславові.

Іменем трох тисяч дяків всіх трох епархій гуртуючихся в „Краевім Товаристві греко-кат. Дяків", складає Управа тогож товариства Вашій Ексцеленції з нагоди 25-літного Ювилею тяжкого Апостольського володіння Владичим престолом яко першому, що в своїй ревности о славу Божу звернув увагу на моральне піднесення дяків як оден з чинників оживлення релігійного духа, а також видячи стан дяків в тяжких матеріяльних обставинах з правдиво любящим співчуттям правдиволюбного батьківського серця причинився до поліпшення долі меншого брата — свій щиро відданий поклін і заявляє своє синівське привязання в глубокій вірности, та лучить зі всіми вірними свої горячі молитви о Божу поміч для дальшої многоуспішної Апостольської праці на духовній ниві вірного і привязаного до св. католицької Церкви Українського Народа на многі літа!

Заболотів, дня 19. червня 1929.

Нестор Волчук, дяк в Коломиї; Михайло Маковецький, дяк в Печарній; Андрій Андриішин, дяк в Коршеві, Микола Цьорох, дяк в Долгомостиськах; Михайло Волощакевич, дяк в Заболотові, провідник К. Тов. Дяків; Ігнатій Криштальський, Архікатедральний дяк у Львові; Йосиф Кушнір, дяк в Щирци к. Львова; Григорій Шумський, дяк в Великих Очах к. Яворова.

На могилах героїв

Як минулих літ так і сего року в часі Зелених Свят все українське громадянство Львова враз із процесіями всіх львівських церков прибуло з поклоном на могили наших народніх героїв, яких тлінні останки спочивають на янівськім та личаківськім цвинтари.

Процесіям проводив в оба святочні дні ВПрп. о. мітрат А. Базюк. Процесійні походи йшли зі середмістя головними вулицями, серед взірцевого порядку. В часі походу співали хори духовного семинаря, „Сурми" та читальні „Просвіти" жовківського передмістя.

В неділю йшов похід на Янівський цвинтар. На стрілецьких могилах відправив о. мітрат Базюк при співучасти всего львівського духовенства торжественну Панахиду, по якій о. Петро Дзедзик виголосив з чуттям гарно опрацьовану проповідь.

В хвилі коли скінчилася проповідь прибув на цвинтар пластун із Х. куріня Чорноморців з грудкою землі зі стрілецької могили на горі Маківці. Землю сю приніс того дня згаданий курінь Чорноморців розставним (штафетовим) бігом прямо із Маківки, а послідня штафета вручила її о. мітратови Базюкови. Дорогу сю памятку передав о. мітрат голові філії Товариства „Воєнних могил" о. А. Каштанюкови.

Зворушлива ся подія викликала глибове враження на многотисячній масі народа, що прибув сюди віддати честь поляглим героям.

В понеділок многотисячний похід враз із процесіями відвідав могили наших стрільців на Личаківськім цвинтарі. Тут посвячено на них нові хресті й відправлено панахиду. Проповідь виголосив о. Е. Гаврилюк.

Весь час порядку берегли львівські пластуни.

І помолилися ми знов

І помолилися ми знов
На могилках живих,
Що їх червона береже калина —
Живі вони, бо в них
Живе без меж любов,
Живущу силу з них бере Родина!

І помолилися ми знов,
Знов поклонились враз
Ми Їм, що найдорожче в жертву дали
В великий час —
Життя і кров
За найсвятіщі народу ідеали!

І помолилися ми знов
І з Їх живих могил,
Цих вівтарів жертвенної любови,
Живих напились сил —
Вже кожен з нас готов
На згідний труд великої обнови.

І помолилися ми знов. —
Тож геть незгоди бруд!
Очищені любовою всі святою,
На спільний пильний труд
До праці від основ!
Найвищий це від нас поклін героям!

ЯРОСЛАВ ВІЛЬШЕНКО.

Зі світа

Большевики увязнили гр.-кат. священика.

З Київа наспіла вістка, що большевицька влада увязнила пароха одинокої на всю Україну гр.-кат. Церкви, о. Н. Щепанюка, як також його заступника. Супроти того богослужеЂння в нашій церкві вже не відбуваються. За причину увязнення послужило донесення большевиків-українців, котрі тільки всего могли донести, що згадані священики удержують товариські взаємини зі священиками латинського обряду.

Хорвати за релігією в школах.

Хорватський „Катол. Національний Союз" вислав просьбу до короля, щоб законом уможливлене було основування конфесійних шкіл, в котрих Церква мала би вплив на напрям виховання й іменування учителів релігії. Своє домагання аргументує союз конечністю забезпечення свободи віри й совісти та культурного мира в краю.

Австрія проти розброєння.

Міністер Бріян вислав в імени конференції амбасадорів до Ради Союзу Народів письмо, в якім повідомляє, що ліквідацію міжнародньої військової контрольної комісії в Австрії припинено. При цій нагоді мін. Бріян стверджує, що Австрія не виконала вповні зобовязань в справі розброєння, принятих санжерменським договором. А саме, приватні військові союзи розпоряджають рели-

ІВАН ВАЗОВ.

Чи йде?

Оповідання.

Яка мряка, який густий туман упав тієї осені в Вітрен. Вогко, мокро, дрібний дощ імжить, небо змінилося в пару, низкі хатини села придавлюючи. На вулиці, повній болота несеться шум і лоскіт. Повози, запряжені бистрими кіньми, вози запряжені волами, наладовані військовими потребами, візники, худоба — завалюють вулицю між двома заїздами. Крізь отсю суматоху пробиваються новобранці: одні зодягнені в вояцькі плащі, другі в кожухи волосом на верх, здебільша накриті старими дергами в виді гуньки, в ходаках прикріплених волоками, перепоясані навхрест рядами ладунків, на рамени прибраний гильками букшпана кріс, на ньому висять випхані торби... Холодно, болото по коліна, хляпавка, а вони все співають і співають... Веселі „Печенги"!

В воротах коршми гурток старшин. Подорожні й зацікавлені селяне глядять на промоклих завзятців.

Перед середньою коршмою зібралися жінки, дівчата й діти, обдерті, стривожені й почервонілі з холоду. Вони відпроваджують і пращають вітренських вояків бажанням: щасливої дороги. Спішать вони враз із гермавлійським полком у Софію, а відтіля на боєвище.

— Це син Джерджевята? Щасти Боже, Цветко!

— О гляди, Раандел іде.

— Ось тамечки Ценковят. Гей, Іване, тут твої мамуня!

І квітки подаються швидко, і слези спливають по лицях, слова лишаються недоговорені... а військо відходить... відходить...

— Ненечко? Ось наш „батя" [1]) — кличе румяне, ясноволосе дівчатко.

— Бачо Стояне! — кричить осьмилітнє дитя, що стоїть біля дівчати й простягає руки до війська.

— Синку, синку! — кличе з плачем мати.

Обернувся на пяті кароокий юнак, вийшов із ряду, зложив поцілуй на неньчиних руках і на чолах рідні, припняв китичку, що подала йому одна з дівчат, на грудях і на шапці — скочив живо, щоби злучитися з військом і з піснею.

— Синку, щасти тобі Боже! — зойкнула мати.

— Стояне! — кличе заплакана дівчина.

Та голос їх згубився в суматосі, Стоян зник у лавах, а ці втонули в мряці. Мати глядить туди та не бачить ніщо.

Дівчина підняла кінець пестрої запаски й закрила собі лице...

Вернувши в хату Стоянова мати заридала, відчинила стару, потріскану скриню, а піднявши білля й сукмани, добула воскову свічку, засвітила її перед іконами й била перед ними глибокі поклони.

Підчас сього ревіли гармати під Драгоманом. — Було це 4. падолиста 1885 р

*

Одної ночі бабі Цені снилося:

Велика хмара, військо ввіходить у неї й Стоян був там! Мати Пресвята! Яка трівога! Хмара гремить, небо тріщить, земля трясеться, начеби була битва. Стоян пропав у хмарах, нема вже його — а тепер!.. Кинулася та збудилася. Кругом темно, чорно. Тільки вихор стогне на дворі. Це битва. Боже, Ісусе Христе, бережи його! Пречиста Діво, змилосердися над Стояном.

Не заснула вже до світанку.

— Татусю, Петре, що значить хмара? — спитала рано.

— Хмари, Цено, є двоякі. Одні несуть дощ, а другі погоду. Яка хмара снилася тобі?

Вона оповіла йому свій сон.

Старий Петро подумав. Він не пригадав собі, чи в його соннику є така хмара. Та побачивши стривожене лице Цени, що гляділа на нього з жахом, мав для неї милосердя й сказав:

— Не трівожся, Цено, твій сон добрий. Хмара значить вістку, прийде лист від Стояна.

Лице в жінки прояснилося.

По шістьох днях дістала листа через одного з добровольців, Стоянового приятеля, що приводив сербських полонених.

Ось що було в листі!

— Мамуню, пишу Вам це письмо, щоб Вас повідомити, що я здоров і що ми перемогли Сербів. Слава, хай живе Болгарія! Я здоров і Роандел Стоянів здоров і вуйків Дмитро здоров і поси-

[1]) Найстарший брат у родині.

кою кількістю машинових і звичайних крісів, та муніції. З окрема Відень є середовищем тайної торговлі зброєю.

Криваві сутички над сербсько-болгарським кордоном.

В останньому часі взаємовідносини між Югославією та Болгарією наново загострилися. Білгородська преса згадує про часті прикордонні сутички які викликують болгарські еміґранти. І так перед кількома днями дійшло знову до кровавої сутички між болгарською жандармерією, а диверсантами. В цій сутичці згинуло двох болгарських жандармів. По стороні диверсантів були теж вбиті і ранені.

Невдалий лет.

Мадридська радіостація одержала телеграму, яка повідомляє, що анґлійський корабель Ґрельден найшов останки літака без залоги, 120 миль від Азорських островів. Здогадуються, що це літак „Нуманція". Передтим летун Франко Мельо повідомляв, що могтиме летіти далі до Ню Йорку, не причалюючи на Азорах.

Велика пожежа в Берліні.

В одній з дільниць Берліна вибухла жахлива пожежа ізза необережности робітника. А саме цьому робітникови впав олівець до збірника зі спиртом. Шукаючи за олівцем засвітив він сірник, від чого занявся спирт, а від нього склад бензини, який находився в цьому домі. Вогонь з великою швидкістю перекинувся на инші части чотироповерхової камениці. Тому, що огонь захопив теж сходи, мешканці третього і четвертого поверха не вспіли вже втічи і мусіли втікати крізь вікна за помочею механічних драбин і ратункових полотен. Понад 50 самоходів пожарної сторожі працювали через кілька годин, щоби вгасити огонь. На щастя обійшлося при цій жахливій пожежі без смертних випадків. Всеж таки було ранених кільканайцять осіб.

Ще про Троцького.

Деякі німецькі ліві часописи повідомляють, що у вступних неофіціяльних переговорах між Москвою та Льондоном у справі навязання дипл. взаємин між СРСР. і Анґлією зачинає відгравати важну ролю Троцький. Один із визначних представників нар. комісаріяту для закорд. справ відвідав Троцького в Царгороді та радився його в справі договору, який СРСР. заключив би з Анґлією, колиб навязано дипл. взаємини. Інтервенція представника уряду СРСР. в анґл. посольстві в Царгороді, який урядово мав за ціль справи візи для Троцького, була в звязи з посередництвом Троцького та мала за мету висондувати, чи анґл. уряд не згодився би приняти Троцького як надзв. більшовицького посла, який підчас необовязуючих конференцій передискутував би спразу навязання дипл. взаємин. Зноваж із инших, більше певних жерел довідуємося, що всі ті вістки неправдиві. Анґлія не хоче нiщо знати про Троцького та навіть заборонила йому вступу до себе.

Летунська катастрофа.

В Шантіллі упав ловецьких літак Летун і його товариш вбиті.

Завалився тунель.

В Боґоті завалився залізничий тунель і вбив 15. робітників, а 30 важко ранених. Між вбитими найдено двох інженірів.

Французький кабінет приняв плян Юнґа.

З Парижа повідомляють урядово, що рада міністрів під проводом президента республики розглянула й одноголосно приняла плян Юнґа, а заразом рішила розпочати переговори з іншими інтересованими державами в справі його ратифікації. Бріян здав справоздання про свої переговори в Мадриді.

Мек Дональд за ревізією мирових договорів.

Анґлійський премієр Мекдональд помістив в пресі статтю, посвячену питанню національних меншостей під заг. „Чи мирові договори повинні бути змінені". В цій статті обговорив він можливість зміни мирових договорів. Ця стаття Мекдональда викликала живий відгомін у політичному світі, головно у Франції. Французька газета „Еко де Парі" згадуючи про цю заяву Мекдональда твердить, що публичні заяви то-

---

лає поздоровлення своїй матері. Серби стріляють четами й сальвами, та перестрашуються на крик: „ура"! Відберіть від Цветкових мій новий черес, я забув його, а діти можуть порізати. Завтра гонимо за Сербами драгоманським плаєм, як верну принесу Кіні гостинця з Нішу. Вам присилаю одного франка на Ваші потреби, а Радульча навчу, як грають гранати. І Вас здоровлю. — Ваш покірний син — Стоян Добров. „Поздоровлення старому Петрови. Бажав я післати йому один сербський кріс, та тепер не знаю, як це зробити. Далеко вони несуть, та не влучно цілять. Мамо, також багато поздрвлень Стоянці".

Розрадувалося Ценине сумне серце, потащила старі кости до Стоянки. Велика радість. Та найбільше втішився Радульчо новою музикою, що його батя обіцявся навчити.

Коли вийшла на вулицю, побачила Цена гурток полонених, а біля них одного болгарського вояка. Здавалося їй, що це Стоянчо, такий був до нього подібний. Ні, це не він. Стала випитуватися його та її увагу відтягнули полонені, що їх бачила вперше.

— Боже милий — шепнула — і це Серби? Таж вони добрі люде... нещасні їх матері... чиж вони знають. Гей, хлопці, пострівайте-но!

І завернула в хату, а по хвилинці вийшла з пляшкою горілки й кликнула на сербських вояків, що хоче їх почастувати.

Вояк, що стеріг полонених, осміхнувся та спинив їх.

— Дякуємо, дякуємо — відповіли змучені полонені, розгрівшися ковтком горілки.

— І мені остала капля, на здоровля, бабусю! — закликав весело болгарський вояк, випиваючи горілку до останку.

— Ми й вони добрі християне... чого воюємо?... — чудується Цена й глядить за відділом, що зідійшов.

*

Замирення підписане.

Надійшло Різдво, вояки стали відходити на відпустку. І в Вітрен вернуло вже кількох. Тільки Стояна нема, ні вістки про нього. Журиться стара Цена, гризеться й лихі думки зачинають приходити їй у голову. Минають дні, вона виглядає все на фіртку, чи не заскрипить. Ось вернули Рандел Стоянів, Петро Денковіят і брати Стамати теж вернули. Цена ходить, питає, ніхто ніщо не знає. До якогось часу бачили Стояна, а потім втратили з очей. Серце в ньої завмирає, ходить від хати до хати та питає за Стояном.

— Мамо! Вернув вуйків Дмитро! — кличе її дочка Кіна й біжить задихана від фіртки.

Цена підвелася й пішла до Дмитра.

— Поздоровляю тебе, Дмитре. Де лишився Стоян?

Та й Дмитро не знає ніщо. Може післали його до Відиня — додає Дмитро таж він любить матір. Може йде другою дорогою — мимрить змішаний вояк.

— Боже! Господи, де він лишився, цей мій хлопець? — говорить вона зітхаючи.

Виходить знов і йде в хату Стоянки. Вже від фіртки, серце в ньої дрижало. Тепер скаже мені Стоянка, що дістала поздоровлення від Стоянча й що верне на свята. Бодай Стоянка скаже їй щось доброго. Ні, вона мовчить. Тільки очі має зачервонілі.

*

Усе село в русі. Витає перший полк, що вертає. На середині вулиці, напротиЦениної хати, застромили дві жердки, що їх у горі звязали кривим викаблученим патиком. Принесли пахучого соснового віття з верховини й оповили ним жердки, а в горі прибили напис, спроваджений умисне з Базарчика: „Витайте нам, хоробрі воївники"! Потім прикрасили все трибарвими народніми прапорами. и повстав тріюмфальний лук.

Прийшло й пішло переможне військо. „Може надійде за ними, може рішився прийти на сам Святвечір. Він ніяк не лишиться між чужими на свята. Ось і теперечки вертають вояки одинцем. Святвечір ще не надійшов, він верне. Він знає, що тутечки дожидається його тільки стужених сердець."

Так думає собі нещасна ненька.

*

На другий день рано Цена пішла в церкву. Зміняла франка, що його прислав їй Стоянчо, купила воскові свічки й засвітила перед усіми іконами престола. Вернула в хату з розясненим видом.

— Так, так, сьогодні напевно верне, завтра Різдво... це вже недалеко — шепче собі — Пречиста Діво, приведи мені його, ангеле хоронителю... Ісусе Христе, потіш мене...

го роду, хоч роблені під плащиком пацифізму, є лише заохотою для німецького реванжу. Знов жеж льондонський кореспондент цеї газети, згадуючи про статті Мекдональда, поміщені недавно в німецькій пресі, а звернені проти Польщі, зазначує: для нікого не є тайною, що партія праці все в рішучий спосіб виступала проти теперішних кордонів Польщі і Румунії. Це її становище є заохотою для Німеччини домагатися зміни істнуючих кордонів.

Вибух вулькану в Японії.

У вівторок м. т. наступив великий вибух вулькану Комаґа Таґу. Як сильний був вибух свідчить це, що електровню віддалену на кілька кільометрів від вулькану цілковито присипано попелом. Рівнож попіл і грязь засипали 3 села. До тепер стверджено смерть біля 100 осіб, одначе заходить обава, що число жертв збільшиться. Населення в паніці втікає. З загрожених околиць вивезено біля 3.000 осіб.

——o——

Відпуст у Скиті Манявському.

Відпусти в монастирі „Манявський Скит" (повіт Богородчани) стягали собою щорічно в день Різдва св. Івана многі тисячі побожних українських прочан. Діялося це не тільки за істнування того славного скитського монастиря, але і по його знесенню цісаром Йосифом II. 1787 р. В день 7. липня відвиджувано громадно це памяткове місце і тут користано з обильних божих ласк. Історичне це місце де спочивають тлінні останки богоугодних черців, служило захистом перед невірною татарвою, там спочиває й гетьман Іван Виговський зі своєю дружиною. Отже Скит се памятка релігійна і національна. Треба відновити сотками літ освячений традиційний відпуст з процесійними походами наразі бодай з сусідних парохій, з торжественними Богослуженями і відповідними на-

Благословення народу Преосв. Григорієм в день вступлення на престіл 19. VI. 1904 р.

Прибігає Кіна й повідомляє, що вернули й інші селяне.

Баба Цена захмарилася.

— Не хочу, щоб ти доносила мені, радше йди на зустріч твойого брата, як це роблять інші — пробурмотіла гнівно.

— Мамо, й я піду зі сестрою — закликав Радульчо.

І двоє дітей подалося сніжною вулицею на шлях, вийшли на горбок.

А баба Цена станула в фіртці, щоб повитати повертаючого.

Холодний вітер віє з верховини. Шпилі, плаї, полонини все біліє снігом. Небо сіре. Чорні ворони крячуть на голому верховітті дерев. Ту й там на шляху, що знімається до іхтиманського плаю, чорніють громадки дівчат, жінок і дітей, що вийшли на стрічу. Бо вояки вертають ще чи самі, чи по кількох. Кіна й Радульчо минули першу громаду, другу, третю, йшли все дальше. Вони хочуть бути перші, щоб побачити й повитати Стоянча. Пізнають його відразу, хоч сніг, що зачав падати, засипає їм очі.

Шлях знімається й гине за горою. Нічого не видно. Кіна й Радульчо вийшли на шпиль. Там вітер сильніший прошиває їх. Двох вояків показалося на скруті. Це не він.

— Гей там, чи йде військо з гори? — питає Кіна в вояків.

— Не знаємо, дівчино, а кого дожидаєтеся?

— Нашого батя — відповів Радульчо.

Змучені подорожні перейшли.

Кіна все глядить перед себе. Холодно їм — вона дрижить і Радульчо трясеться, та брат вертає — будуть його дожидатися, бо мати гнівалисяб, або й плакалиб, колиб не привели його.

Показується повіз із двома подорожними, загорненими в великі теплі футра. Коли повіз надїхав, Кіна спинила коні.

— Пане чи йдуть вояки з гори?

— Не знаю голубонько — відповідає один із подорожних і відкриває лице та глядить із зачудуванням на дівчину, що посиніла з морозу.

Повіз помчав дальше.

Двоє дітей остало, мов приковані. Години минають. Верховинський вітер щораз дужчає, січе їм лиця, розвіває одяги, сніг сипле, клубиться, а вони стоять. Впялили очі в закрут, глядять, глядять, чи там не зачорніє щось живе. Нагло Кінине серце задрїжало. Показалася кіннота й завертає до них. Тілько вояків! Певно її брат є там. Жде, очі видивляючи. Кіннота надійшла з шумом і минула. Кіна киваючи рукою спинила двох старшин, що їхали трохи позаду.

— Сотнику, чи їде наш бачо? — питає ридаючи.

Старшини спинилися й глянули зчудовані.

— Хтож ваш бачо? — спитав один.

— Бачо Стоян! Наш бачо Стоян! — закликав нетерпляче Радульчо, зчудований, як може сотник у такому однострою не знати, що Стоян їх бачо.

— Який Стоян? — питає знов остовпілий старшина.

— Стоянчо з Вітрен — відповідає Кіна поресвідчуюче.

Старшина поговорив шось із товаришем і спитав зі співчуттям:

— Чи ваш бачо кавалерист?

— Так, так, — відповідає бідна дівчина, ніщо не розуміючи.

— Нема його з нами.

— Гей, вертайте в село, замерзнете тутечки — каже другий.

І старшини, давши остроги коням, пігнали за своїм курінем.

Кіна плакала й Радульчо за нею розплакався. Руки й ноги їм закостеніли а лиця посиніли. Ввесь шлях аж до села видно. Пустий був. Ці, що вийшли на стрічу, вернули до хат, бо вечоріло, а вітер ставав усе студеніший. Тільки кіннота щораз дальше чорніла а вітер приносив до вух дітей її веселу пісню. Тоді Кіна й Радульчо завернули в село.

Настала ніч. З руками в пазухах ішли ридаючи й думали про неньку, що дожидається їх біля фіртки.

Якийсь новий поїзд, запряжений трьома кіньми, надігнав із гори.

— Пане, чи військо йде ще?

Повіз перегнав попри них і ніщо не було видно ні чути в сумерку.

А сніговія віяла страшно. Немов відповідала дітям. Ішла вона з заходу від боєвища, відтам де в винниці під Піратом засипала тепер і Стоянову могилку...

Переклав ал.

——o——

уками. Це постулят віри і народности. Дооколичне духовенство проситься відповідно загріти своїх парохіян до громадної участи в цьому традиційному відпусті і самому для духовної помочи участь взяти, щоб не постигла і цю — колись справді первородну — релігійну і народну — твердиню доля монастирка в Лісниках коло Бережан, використаного нашими дбайливійшими сусідами, або щоб не перейшла велика памятка в руки автокефалістів з Варшави. Цьогорічний скитський відпуст (7. липня) відбудеться зі слідуючим порядком: 1) о год. 8.30 Всеночне, св. сповідь і І. наука. 2) о год. 9.30 Утреня, св. сповідь і ІІ. наука. 3) о год. 11.30 Соб. Сл. Божа з діяконами, св. сповідь і ІІІ. наука. 4) Водосвятіє на Манявці-Скитику і покроплення прочан. Від гр.-кат. Уряду парохіяльного в Маняві. о. Николай Кейван, парох.

—o—

ІВАН ГЛАДИЛОВИЧ.

Робітничі стоварищення

ЗНАЧІННЯ РОБІТНИЧИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ У РОЗВЯЗЦІ РОБІТНИЧОГО (СОЦІЯЛЬНОГО) ПИТАННЯ.

ЗМІСТ: Самопоміч робітників-пролетарів. — Робітничі орґанізації й держава. — Руїнницькі впливи на робітничі орґанізації. — Що поручає Папа Лев XIII. християнським робітникам? Християнські робітничі орґанізації. — Співпраця з Церквою. — Закінчення.

До розвязки робітничого питання можуть причинитися робітники ще й в той спосіб, що орґанізовано, в кооперації (у спілці) стануть поборювати й усувати всі ті лиха, які спричинює теперішний капіталістичний лад. Св. Отець Лев XIII. у третій частині своєї енцикліки виразно про се говорить:

„Вкінці можуть працедавці й самі робітники причинитися до розвязки питання такими орудниками (средствами), які успішно помоглиби потребуючим і зблизилиб табор перших (капіталістів-богачів) до табору других (робітників-пролетарів)". А іменно „соціяльний папа" має тут на думці „товариства взаїмної помочи, ріжні приватні заведення для підпирання їх вдовиць і осиротілих дітей, коли їх навістить якесь нещастя, недуга або смерть та заведення, які опікувалисяб хлопцями й дівчатами, а навіть дорослими робітниками-пролетарями".

Однак найважнійшими й найпотрібнійшими вважає папа Лев XIII. станові (професійні) орґанізації робітничі, котрих ціллю повинно бути повне забезпечення робітництва.

На прикладах зі Святого Письма та покликуючись на слова самого Божественного Спасителя — папа Лев XIII. виказує потребу й конечність лучитися людям разом для взаїмної помочі й підпирання. Робітничі орґанізації не противляться державі, а навпаки як приватні вони підпорядковуються державі, що має на цілі вище добро всіх громадян. Робітничі орґанізації мають своїм завданням забезпечувати права й користи робітництва, длятого вони є конче потрібні й корисні, й держава не повинна боронити робітникам-пролетарям, вступати в члени сих орґанізацій.

Правда, деколи трапляється, що держава зовсім справедливо не дозволює такі робітничі товариства, що причиняються до заколочення публичного порядку й стремлять до перевороту-революції. Тоді се навіть обовязок держави, перешкоджувати зростови таких руїнницьких товариств і їх, оскільки вони вже оснувалися, розвязувати.

В таких випадках, коли робітничі товариства дійсно виявляють руїнницькі ознаки — поручає Св. Отець державній владі поступати якнайогляднійше. Бо часто буває так, що на якусь робітничу орґанізацію, здобудуть вплив соціялістичні, сельробівські й радикальні чинники та особи, котрі й зводять по суті (в дійсности) корисну орґанізацію на манівці. Тоді така орґанізація, замість дбати про добро своїх членів, тільки їм шкодить. Ходить отже про те, щоб усунути передовсім лихі впливи з такої орґанізації, а не відразу її переслідувати й розвязувати, бо відбираючи робітникам їх орґанізацію, робиться їм через те найбільшу шкоду.

З комуністичними (в нас сельробівськими), соціялістичними й радикальними впливами в робітничих товариствах треба зводити рішучий бій. Ті впливи — як се стверджено вже в богатьох випадках — намагаються відвести робітників від релігії й Церкви та підпорядкувати їх жидівсько-соціялістичним партіям і установам. Длятого християнські робітники повинні добре вважати на се, щоби в робітничих орґанізаціях панував християнський дух. Колиж одначе нема виглядів на се, щоби з робітничих товариств прогнати руїнницького соціялістичного, сельробівського й радикального духа, тоді обовязком віруючих християнських робітників є виступити з таких товариств та **заложити між собою свої християнські робітничі орґанізації й союзи. Бо тільки в таких робітничих орґанізаціях, в яких члени взяли собі за підставу християнську релігію, і в яких цілі й працю орґанізації підчинено Ка-**

К. К. 20

Св. Апостол Павло

Між жидами в театрі був Олександер, про якого вони знали, що він Павлів ученик.

І стали Жиди випихати його наперед та кричати:

— Ось цей також ворог великої Артеміди, він ученик Павла.

Та Олександер не злякався цього. Сміливо підніс руку в гору на знак, що хоче говорити.

Нарід із зацікавленням звернувся в його бік і звідусіль стали допитуватися:

— Хто це, хто це хоче говорити?

Та як почули відповідь:

— Це Жидовин! — зняли такий крик, що Олександрові годі було слово промовити.

— Геть із ним! Не треба, щоб він говорив! Велика Артеміда Ефеська! Велика Артеміда Ефеська!

Тут виступив писар міського уряду й закликав грімко:

— Втишіться, я хочу промовити!

Поволи народ утишився, а тоді писар:

— Мужі ефеські! Правду кажете, що велика Артеміда Ефеська! І я не знаю, щоб це був за чоловік, який не знавби, що город Ефез почитатель великої богині Артеміди й Діоптета. Увесь світ знає це: А коли нічо проти цього не можна сказати, то вам треба вгамуватися й нічо нерозважного не робити. Привели ви тут отсих людей, що ні святого не крали, ні вашої богині не хулили. Колиж Димитрій та ремісники мають із ким справу, тож на це є судді. Нехай вони йдуть перед суд, нехай позивають один одного. Колиж ви чого іншого домагаєтеся, то воно в законному зборі розсудиться. А трівоги й метушні нема причини робити. Бо це й боїмося, щоб не обвинили нас за сьогоднішню бучу. А чимжеж виправдаємо це збіговище! Тому спокійно розходіться до дому й не робіть заколоту.

Нарід поволи вгамовувався тай став розходитися з театру.

Місто вспокоювалося...

По кількох днях, як уже втихомирилося, взявся Павло таки писати послання до Галат, бо не давала його душі спокою колотнеча, що там завелася.

— Чиж ніколи брати мої по народности не вмітимуть правді коритися, чиж для них усе будуть важніші справи тіла, як справи духа. Господи мій, просвіти мене, як урозумити їх?

І припав на вколішки та молився гаряче, палко, щоб Господь допоміг йому промовити до сердець безумних Галатів, що розбивають стадо Христове.

Покріплений на дусі встав від молитви й зараз забрався до писання.

Палкі, гарячі й гострі слова, та повні любови стелилися на папирусі з під його трости.

— Павло апостол не від людей і не через чоловіка, а через Ісуса Христа й Бога, Вітця, що воскресив Його з мертвих — зачав Павло своє послання — і все браття зі мною Церквам Галацьким: благодать вам і мир від Бога Вітця й від Господа нашого Ісуса Христа, що віддав себе за наші гріхи, щоби збавити нас від цього лукавого віку по волі Бога й Вітця нашого, що Йому слава на віки вічні. Амінь!

І писав, що дивується, що вони так скоро відвернулися від його науки та йдуть за цими, що колотять благовістя Христове. Тут задріжала рука в Павла, він почув у собі гнів на цих, що вносять розеднання. Спинився, встав від писання й ходив по кімнаті, а потім нараз сів знову й писав скоро:

„Та колиб і ми, або ангел із неба проповідував вам більш цього, що ми вам проповідали, нехай буде анатема! Як перше сказали ми, так говорю й тепер, коли благовіствує вам більш цього, що ви прийняли нехай буде анатема!

Поволи вспокоївся й подумав:

— За мало воно картати їх, за мало грозити, треба вияснити їм усе. Якжеж виясню їм? Знаю вже! Опишу їм своє життя й діла та змагання.

толицькій Церкві в особах її пастирів-епископів, — тільки в таких орґанізаціях зможуть робітники-пролєтарі успішно поборювати захланні посягання капіталістів і поправити своє теперішне незавидне маеткове положення. Натомість ніколи християнські робітники-пролетарі не будуть в силі усунути лиха капіталістичного ладу, коли вони будуть вступати до соціялістичних, сельробівських і радикальних робітничих орґанізацій, які плекають у своїх рядах тільки руїнницьку ненависть, злобу й зависть. Всі ті нехристіянські робітничі орґанізації є руїнницькі, й вони можуть ширити тільки нелад й невдоволення. Найліпший доказ на се, є всякі наші ліві партії, що взяли собі монополь на організації робітничі. Вони довели до великого нещастя, бо до поневолення нашої Батьківщини на Дніпром большевиками, а на нашій землі, в Галичині, вони спричиняють вічний нелад й руїну нашого національного життя. Робітничого (соціяльного) питання ліві партії й нехристіянські робітничі орґанізації ніде й ніколи не розвязали й не розвяжуть, — і нещасної долі робітничого й селянського пролєтаріяту не поправили й ніколи не поправлять, бо вони не з Богом і не з Церквою, а якраз проти.

Натомість зуміють успішно розвязати робітниче питання християнські робітничі організації, коли будуть у тім напрямі співпрацювати з Католицькою Церквою, що своїм завданням ставить також добро і спасіння робітничого пролєтаріяту.

*

Ще не запізно й для нас віруючих Українців католиків — взятися до тяжкої праці над розвязанням робітничого питання у нас. Український нарід, більше як всякий инший, багато лиха терпить від захланних посягань капіталізму. Наш нарід, се в великій мірі пролетарі-нуждарі: робітники, селяне й інтеліґенти.

Долі українських працюючих пролетарів не направимо насильством, ненавистю, революцією і соціялізмом. Те все, се лихі орудники (средства), як се ми мали нагоду переконатись підчас світової війни й революції, а хочби вже й в повоєнних часах. Ми мусимо повернути до Христа, до науки св. Церкви, яку подав у своїм письмі (енцикліці) „Про робітниче питання“ — великий Св. Отець папа Лев XIII. Щоб успішно розвязати соціяльне (робітниче) питання, всі ми Українці мусимо стати християнами не тільки з імени (з метрики), але й з духа. Ми мусимо внутрішно, духово обновитися й переродитися. А багаті мусять зрозуміти, що вони не є безмежними панами своїх багацтв, а тільки хоронителями й тими, що розділюють доручені їм маетки, з якими вони обовязані ділитися зі своїми братами — бідними пролєтарами, робітниками й селянами.

——o——

З церковних справ

Перший італійський амбасадор у Ватикані.

Ґраф Де Веккі, перший італійський амбасадор у відновленій Папській державі вручив у Ватикані Св. Отцю свої урядові документи. При врученню документів, новий амбасадор сказав, що уважає за велику честь бути першим амбасадором Італії при Апостольській столиці. Додав при тім, що італійський уряд заміряє ввести в життя щасливо довершений між обома державами договір, у духу приязни та льояльности. Папа витаючи амбасадора заявив, що знає про його заслуги для батьківщини, особливож для католицьких місій та висказав надію, що подія ся принесе Італії гарні успіхи.

Голос Кардинала про добру пресу.

Архієпископ Раймсу, кард. Люкон звертається в своїм останнім пастирськім листі до духовенства й вірних з зазивом підпомагати католицьку пресу. Преса — пише сей французький кардинал — се наймогутнїший орудник — в руках людини для пропаґанди своїх ідей і витворювання публичної опінії. В тій цілн має вона ріжні способи як: книжки, ґазети, а головно дневники. Могутність впливів дневника величанська завдяки надзвичайним способам інформації репродукції та пропаґанди, котрі сьогодні має до своєї розпорядимости й також тому, що дневник дуже відповідає загальній у наших часах потребі читання, жадобі знання і заспокоєння цікавости. Оскільки дневник є добрий, може довершити багато добра, оскільки лихий то необчислимі шкоди. Хіба ніхто не заперечить, що головною причиною релігійного упадку, корупції моди, поширення антисуспільних, анархістичних і революційних ідей — були і є лихі дневники. Тому й питанням першорядної ваги для нас, протиставити добрі дневники лихим, які нападають на релігію і руйнують мораль і публичний лад.

Боротьба з релігійними настроями.

З Москви повідомляють, що большевики щораз більше загострюють боротьбу з релігією. Вже не тільки масо-

---

І вже спокійно писав. Пригадував їм це, що вони вже знали, що він перше, як передовий між Жидами гонив Церкву Христову й як потім Христос покликав його благовіствувати його науку між поганами. Так не від людей перейняв він Христову науку тільки від самого Христа Господа. І Бог обявив йому боговістя необрізання. І тому тільки він навіть виступив в Антіохії проти Петра, хоч він голова всіх християнських громад, бо він, нім прийшли деякі від Якова апостола, їв із поганами, а як прийшли вони, таївся й відлучувався, бо боявся цих, що були з обрізання. Він тоді сказав Петрові перед усіми: „Коли ти, бувши Жидовином, живеш по поганськи, а не по жидівськи, то нащо примушуєш поган жити по жидівськи? Ми по природі Жиди, а не грішники з поган, та знаючи, що людина не оправдується ділами закуну, а тільки вірою в Христа Ісуса й ми ввірували в Ісуса Христа, щоб оправдитися вірою в Христа, а не ділами закону. Бо не оправдиться ділами закону ніяке тіло“...

І писав про себе, що він через закон законові вмер, щоб жити Богові.

І писав дальше:

„Я розпятий із Христом. Живуж уже не я, а живе Христос у мені. А що я живу тепер у тілі, то живу вірою в Сина Божого, що полюбив мене й видав себе за мене...

Тут перервав на хвилинку й задумався:

— Справді хирне моє тіло тільки Христом держиться, тільки віра в Христа й любов до Нього додає мойому духові сили видержати терпіння тіла.

Стемніло й Павло відложив тросгь і сховав папірус.

— Завтра дальше писатиму — сказав собі.

Та не довелося йому на другий день писати. Ще таки цього вечера приніс Лука вістку, що позавтра рано відпливає корабель у Македонію.

— Га, так треба відложити писання.

І став готовитися в дорогу.

На другий день скликав Павло учеників, промовив до них, як їм держатися та як ширити слово Боже й попращався.

А на третій день раненько з Лукою та ще кількома товаришами подався до пристані, згодилися з власником корабля за ціну й сіли на корабель.

Подорож відбулася без пригод, заплили щасливо в Тернайський залив та причалили в Солуні. Солунські християне, як тільки довідалися, що прибув Павло, зійшлися численно, щоб почути його та скріпитися в вірі. Прохали його, щоб довше задержався в них, та Павло відповів:

— Годі, брати, не можу! Не багато часу в мене, а мушу пройти Македонію й Грецію.

І ходив від міста до міста та скрізь напоминав вірних, щоб держалися його науки, не слухали ложних учителів.

Із Македонії перейшов у Грецію.

Коли в Атенах переходив Академією й бачив, як тамечки проходжувалися тінистими вуличками дерев грецькі фільософи та голосно розправляли, якось смішно зробилося йому тепер, що він від них, від отсих гордих своїми науками хотів зачинати ширити Христову віру.

— А всеж таки прийде час — подумав Павло — що й ви поклонитеся Христові. При народженні Ісуса перші поклонилися вбогі пастирі, аж потім прийшли поклонитися мудрці зі сходу. І перші вбогі слухали Христової науки з Його святих уст і ходили за Ним а потім і вищі науками. Так і тепер по Божій волі насамперед убогі ремісники, робітники й раби, аж від них ви вчені й благородні перейме Його й божественну науку й поклонитеся Господеві.

Три місяці пробув Павло в Греції тай каже:

— Тепер треба нам вертати в Антіохію.

Та жиди вже мали його на оці й хотіли, як він буде йти до пристані, засістися на нього та вбити.

(Дальше буде).

во замикають церкви, синагоги й мошеї, не тільки інтернують духовні особи всіх віроісповідань, але ведуть систематичну боротьбу з проявами релігійних настроїв у школі. Знаний комуніст Семашко помістив у московській „Правді" статтю, в якій м. і. згадує, що підчас університетських викладів даються відчувати нотки релігійних настроїв. Семашко домагається від уряду ще енергічнійшої боротьби з сим „впливом релігії на науку", що дається завважити на університетах.

——о——

Вовки в овечій шкірі.

Лихі ґазети се найбільший ворог нашого села.

(З принагідної розмови).

По наших селах, в читальнях а то й в приватних розмовах нераз підіймається питання: Хто найбільший наш внутрішній ворог? Які то люде та які партії причиняються найбільше до того, що на нашій землі серед нашого народу царить безнастанна колотнеча й безлад, що ніколи не може наступити потрібне успокоєння, аби політична, економічна й культурна організація українського народу могла поступити наперід?

Ріжно говориться про ту справу, і ще більше ріжні здогади й відповіди можна почути на ті запитання. Звичайно село до села неподібне і що наприклад є шкідливе й руйнуюче в однім селі, то в другім воно взагалі може не мати сили. Се все залежить від обставин.

Минулої неділі розмовляв я з кількома поважними господарями зі села М. Розмова зійшла на руїнницьку роботу деяких партій по наших селах. Через клевети, підозріння й в читальні, ні в кооперативі.

— І хто винен?

Сипляться нарікання мов з рога обильности.

Коли вислухав до кінця всі ті жалі й нарікання, то стало мені ясно, що таки всі винні: й сельроби, й радикали, ундівці й упіпісти (Партія Праці) й фальшиві „русскі" землеволівці...

Здається, що моїх 6 розмовців щей до пізної ночі булиб невибалакались і не повинаходилиб всіх винних, якщоб був не забрав слова „дядьо" Антонів, котрий дотепер мовчки вислухував слів моїх співбесідників.

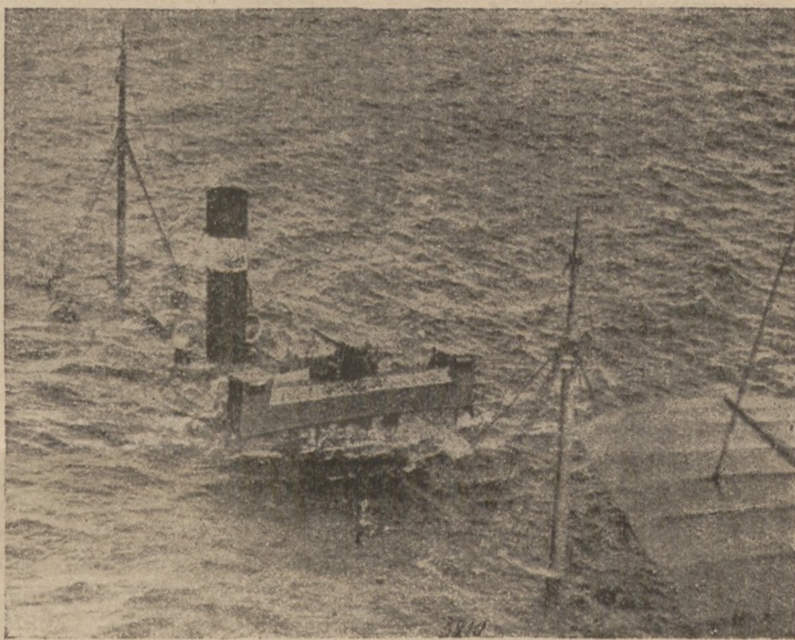
„Ваша правда — говорив Антонів — багато колотнечі й шкоди роблять по наших селах ріжні „партії". Але скажіть мені звідки беруться в нас ті нібито „партії", яких в дійсности таки нема, хіба, що підчас виборів, коли то на „партії" можна дещо заробити. Не булоб тої „партійної" біди, куме Стефане, ні в вашім ні нашім селі, колибто тільки люде. А ціле нещастє то не від людей, а від тих „вовків в овечій шкірі", від тих ґазет поганих, що приходять до наших сіл, до людей і до читалень. Чи тямите, як ви мені недавно говорили, що кожде письмо, кожда ґазета то річ добра, з якої можна вчитися. Почали вам з міста присилати насамперед забездурно ґазету „Сельроб", потім „Громадський Голос" і „Землю і Волю".

— Відішліть тото дрантє назад до міста — казав я вам — куме Стефане — бо з того добра не буде. Ви не слухали. Хай іде собі ґазета, коли нічого не коштує — говорили ви. От почитають її в дома, і син і зять. І як воно вам вийшло, Стефане, скажіть, най і пан почують. Гналибисте тото нині з хати та коли вже ваш приймак Андрійко, засмакував собі в тім ледачім писанню й на себе тото друковане дрантє виписує. До церкви не ходить, „фільософію" робить і вам в хаті, й в селі. Збирає „партію", щоб не було панів ні попів, „направляє" на соціялістичний лад читальню і кооперативу, яку ви перед роками заложили. А все то через отих „вовків в овечій шкірі", що ви їх приймали до своєї хати. Запаскудило тепер тото дрантє ціле село, а люде вчаться безпорядку й сварні, замість згоди, ладу й правди. Тото паскудство, оті всі „Сельроби", „Громадські Голоси", „Праці" і „Землі і Волі" — се наш найбільший ворог на селі. Коли його не позбудемося, то марна вся наша праця. Тільки тепер воно тяжко придумати на те спосіб, бо по селах того дрантя повно. А може ви, пане, знаєте на те спосіб? — спитав Антонів.

— Знаю тільки одну раду на те: Лихі ґазети й письма, можна прогнати зі сіл тільки через спроваджування добрих християнських ґазет, бо вони найліпше розкривають людям очі на вовчі пазурі, що є поховані під овечою шкірою.

Ів. Аненко.

КАТАСТРОФА НА МОРЮ

На побережу Данії зударився шведський корабель з данським і протягом 5 мінут пішов на дно. На знимці бачимо потапаючий шведський корабель.

Як наша земля ходить довкола сонця?

У всесвіті невпинного руху й наша земля не стоїть спокійно. Та з ріжних її рухів найважніші два: оборот довкола власної оси (ротація) й оборот довкола сонця (революція). Ми на землі не відчуваємо ніщо з цих рухів, бо все, що довкола нас, також підпадає цим рухам. Тому довго люде вірили, що земля не рухається, тілько стоїть на місці, а сонце обертається довкола землі. Аж Микола Коперник (родився 1473 р. в Торуні, а помер 1543 в Фревенбурзі) відкрив, що земля крутиться й довкола своєї оси й оббігає довкола сонця. Хоч правда, що вже на 1800 літ перед ним учив таксамо грецький астроном Арістарх, та його наука не прийнялася була загально.

Від часу Коперника найшли більше зівсім певних доказів на ці два рухи землі.

Що земля обертається навколо себе пізнати вже хочби з цього, що вона на бігунах сплощена, а таке ми завважуємо на всіх тілах, що скоро обертаються довкола себе. Ще инший доказ такий: коли з високої дзвінниці кинемо камінь, то він не впаде простопадно на землю тому, бо на камінь впливає більша скорість обороту землі на віддаленому від осередка землі вершку дзвінниці. Славний французький фізик Фуко Іван (1819 — 1868) найшов ще кращий доказ на це. Він завважав, що маятник задержує напрям свойого руху й тоді, коли прилад, що до нього причіплений маятник, обертається довкола себе, отже не змінює напряму руху й тоді, як дім обертається разом зі землею. Значить, пробний маятник по одно до двогодинному колиханні покидає північно-південну лінію, в якій почалося колихання, не тому, що сам змінив свій напрям, тільки тому, що земля під ним обертається. Тай на землі якась точка на рівнику (де земля найширша) мусить зробити більшу дорогу при обороті землі, як точка на бігуні, де земля найвузча. Так вітри, що віють від рівняка до вищих ширин, приходять в околиці, де земля обертається поволіше довкола своєї оси. А що вітри зберегли ще в собі більшу скорість

обороту, то ця скорість завертає їх на схід. Коли вітер дує до рівняка, то його відкинення йде на захід.

Також і на це, що земля обертається довкола сонця, найшли вчені чимало доказів.

Шляхи планет дуже неправильні. Тільки коли приймемо, що земля ходить довкола сонця можна ці шляхи вважати правильними еліпсами (яйцевата лінія замкнена).

Коли порівняємо шляхи інших небесних тіл, то бачимо, що все меньше тіло кружить довкола більшого. Наше сонце $1\frac{1}{3}$ міліонів разів більше від землі, тому годі прийняти, щоб великанське сонце ходило довкола маленької землі. Ще більше переконує нас тут т. зв. „паралякса зір." („Паралякса", грецьке слово, а означає кут, що його творить дві лінії поведені з двох ріжних точок до одної третьої. Хто глядить із третьої точки бачить віддаленя двох перших точок під цим кутом). Паралякса зір, це малий еліптичний шлях, що його роблять близкі сталі зорі протягом одного року від найбільш віддаленого небозводу. Розпізнають це вчені при помочі дуже ніжних приладів. А звичайний примір на це маємо, коли глядимо поверх площі, що рідко заросла деревами, до віддаленого дому й рухаємо головою в бік, то дерева відсуваючися в противний бік, закривають усе інші части дому. Дерева, що найблизче нас виказують великі зміни, або скажим по вченому — велику параляксу, при віддалених деревах ледво завважуємо ці зміни. Та завважуємо це тільки тоді, коли рухаємо головою й так самісінько мусить бути в русі земля — проходити свою річну мандрівку — коли має повстати паралякса зір. Ця паралякса дуже невеличка й залежить від віддалення зорі від спостерігача. При віддаленні $3\frac{1}{4}$ соняшних років — цього віддалення вживають астрономи під назвою „зоряна віддаль" або „парсек" до мірення — паралякса зір має тільки одну дугову секунду*) 3600 частинку кутового степення.

Оборот землі довкола власної оси й обіг довкола сонця дається замітно відчувати в нашому життї. Тому, що земля обертається довкола своєї оси, то всі части землі то звертаються до сонця, то відвертаються від нього й з цього маємо день і ніч. Коли якась частина землі звернеться до сонця маємо день, коли відвернеться від сонця, маємо ніч. Вісь землі на еліптичному шляху землі, що по нім вона ходить довкола сонця, не стоїть простопадно, тільки похилено й тому північна півкуля має в червні довші дні й коротші ночі тай більше тепла дістає від сонця й так маємо літо Рівночасно південна півкуля дістає меньше світла й тепла. В шість місяців пізніше, в грудні діється наоборот і тому тоді в нас зима.

*) Кожне коло ділимо на 360 частинок, що виходять із осередка кола, аж до його обводу. Само собою, що чим більше коло, тим більші ці частинки. Називаємо таку частинку дуговим степенем.

Данилка Сокири слово щире

В день Зеленої Суботи не вертав я із роботи, а з процесії вертав я, що на наш цвинтар ішла, а ішли там зрахував я геть всі люде зі села — старі, молоді і діти, несли і вінки і цвіти, бо є в нас одна могила на цвинтарі всім нам мила, ви вже знаєте яка: в ній червона нам калина стереже наш скарб єдиний — вірне серце юнака, що в велику годину дав життя за всю Родину — та вам відоме й це все. Тож із цвинтаря вертав я тай про всячину думав я, що лиш думка наднесе. Йшов зі мною кум Корнило. Кажу: „Як то гарно, мило, як усі так разом йдуть, що здаєсь одна родина, коби так то кожна днина на одну всіх вела путь!" На те каже кум Корнило: „Воно правда, що то мило й дуже корисно було би, щоб, як другії народи, ми позбулися незгоди — цеї нашої хороби. Та як може бути згода у цілого в нас народа, як от з Федем я сусід, а нема між нами згоди, бо він не мине нагоди, щоб мені не вдіяв шкід: чи підкосить конюшину, або камінюки кине, чи бодай поломить пліт, пустить свині у гостину, маю з ним гірку годину, та найгірш мені те зло, що на мене ріжні сплітки, що Бог зна, бере їх відки, він пускає на село. Радаби душа до згоди, коб під ноги він колоди нашій згоді не кидав. Так, думаю я, й в народі всім нам жити годі в згоді, бо народби так пропав, бож це булаб з вовком згода, така згода тільки шкода, не користь булаби нам — то так, як то ви писали, колиб бурянів не рвали і лишали всякий хлам..." „Правду кажете, Корниле, — я на те — ви тут розкрили другий народній боляк! Здавна ріжні баламути чисту воду каламутять, бо чужим потрібно так. От тепер аґітатори обіцяють злота гори, „лиш за нами — кажуть — йдіть!" За чужу вони заплату, підпалять і рідну хату, в рідну ниву кинуть сніть: безбожники-комуністи й ці сельроби, упіпісти комуністів наймити, радикали, соціяли, що хоч на тамтих гукали, але все то їх хвости. Їм усім одна дорога, проти віри, проти Бога та мета у них одна, на загибіль, на руїну цілу дали Україну й нам пускають тумана. А вороги стоять з боку й підсміхаються: „Нівроку, вигубляться так без нас, а нам цього тільки треба, наче каня на дощ з неба, так на той ждемо ми час, як зівсім вже їх не стане, веселіше око гляне, як свої їх знищать так — тільки добре уважаймо і між себе не пускаймо баламутів цих ніяк". От і нам би подумати, їх до хати не впускати, з вовком згоди не шукай, завчасу гони із хати, бо за пізно замикати стайню, як все виїсть вовк в ній знай! Добра згода для народа, та з вовками згода — шкода — це тямити треба все — права лиш одна дорога, що від серця йде до Бога, ця нам щастя принесе.

От таке ми розмовляли, як з цвинтаря повертали — а Корнило душа шира — й тому за перо узяв я, всю розмову тут списав я на розвагу всім.

Сокира.

——o——

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

†

Анна з бар. Лєстоків Ковалів, вдова по Степані, відомім українськім письменнику і директорі вид. школи в Бориславі, упокоїлася по тяжкій недузі, заосмотрена св. Тайнами, в четвер, дня 13. червня 1929 р. в 79. році життя. — Похорони відбулися в Бориславі, при численнім здвизі народа в суботу, дня 15. червня ц. р. на місцеве кладовище.

Вічна Їй Память!

НОВИНКИ

В осени розвяжуть сойм? Варшавський „Наш Глос" п. з. „Нові вибори до сойму" повідомляє, що на осінь ц. р. треба сподіватися розвязання сойму і нових виборів. Часопис здогадується, що перед розвязанням сойм скличуть на коротку сесію.

„День Доброї Преси". М. неділі перед всіми костелами у Варшаві появилися столики при котрих пані й панове кольпортували католицькі видавництва й католицьку пресу. А як воно є в нас?

Зудар трьох авт. На розі вулиць Льва Сапіги й Вишневецьких у Львові, віхали на себе три авта: дві автопідводи й одно вантажне. Одно авто сильно ушкоджене. Жертв у людях не було.

Зміна на становищі команданта поліції у Львові. „Хвиля" повідомляє, що в звязи з львівськими подіями наступить зміна на становищі команданта поліції, а саме надком. Рещинський одержить якесь менше відповідальне становище на провінції.

Кістяк в Народнім Домі. При розкопуванню подвіря Народнього Дому у Львові найдено людський кістяк. Поліція розпочала слідство.

Втік божевільний. Гаврийл Мотуз, приїхав зі Збаража зі своїм умово недужим сином до лічниці до Львова. Коли оба йшли вул. Личаківською, божевільний втік і до сьогодня його не найдено.

Менше курять. У Варшаві відбулися загальні збори союзу тютюнevих деталістів. Зі звіту союзу виходить, що споживання тютюну наслідком підвищення ціни дуже зменшилося. Протягом місяця державний польський монополь стратив яких 3 міліони зол. Для покриття цієї страти монополь проєктує зменшити провізію деталістів з 9 до 5 відсотків.

Нагла смерть в поїзді. Дня 16. ц. м. біля ½8 вечер помер на удар серця в поїзді між стаціями Хибе—Скочів австрійський горожанин Е. Найбавер урядник фабрики авт, котрий їхав до Варшави.

Відповідальний редактор Антін Лотоцький. З друкарні Сп. „Діло", Львів, Ринок 10.